

Kanser Hastalarında Olası Ruhsal Süreçler: Kabul ve Yas Süreçleri, Yas Danışmanlığı

Bölüm 20

Nilifer GÜRBÜZER¹
Sertaç ZENGİL²

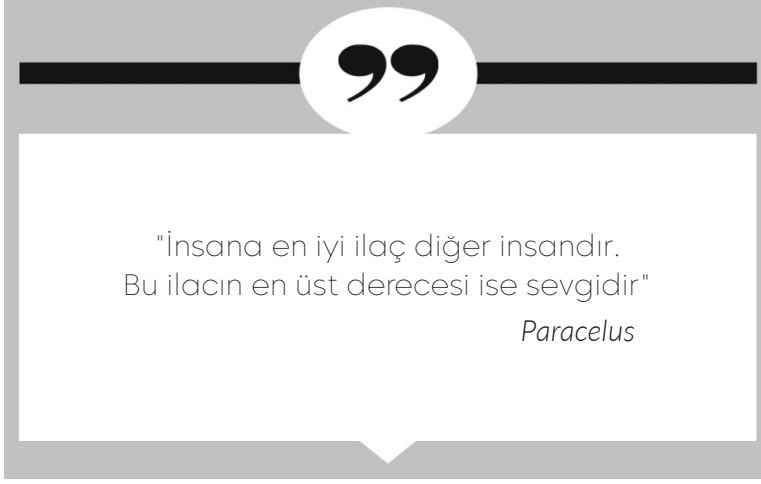
GİRİŞ

Kanser; bir hücrede meydana gelen genetik değişiklikler sonucu hücrenin anormal düzeyde çoğalma ve farklılaşma yeteneği kazanması ile ortaya çıkar(1). Kanser; ülkemizde ve tüm dünyada giderek artan ciddi bir sağlık sorunudur. Erkeklerin yaklaşık yarısında, kadınların üçte birinde yaşamları boyunca bir çeşit kanser gelişeceği öngörülmektedir(2). Dünya Sağlık Örgütü'nün 2018 yılı kanser verilerine göre dünyada 9.6 milyon kişinin ölümüne yol açmasından ötürü kanser ilk sırada bulunmaktadır. Ülkemizde ise hastalık sıklığı açısından ilk sırada kalp hastalıkları bulunurken kanser ikinci sırada bulunmaktadır. Her yıl ülkemizde 300 bin kişiye kanser teşhisi konulmaktadır.(2,3).

Günlük yaşantımızda bile konuşma cümlesinde kanser kelimesinin geçmesi bile olumsuz düşünceleri akla getirir. Hastalık ihtimali olan veya tanı alan hastalarda ortaya çıkan negatif duygu ve düşüncelerin bulunması kaçınılmazdır. Bir son olarak algılanır kanser ve kişinin psikolojik dengesinde bozulmaya neden olur. Ve bu bir kriz şeklinde olup sağlıklı yaşamdan, hastalığa ve ölüm tehdidinin getirdiği uyuma kadar uzanan bir süreçtir(4).

¹ Uzm. Dr. Sağlık Bilimleri Üniversitesi Erzurum Bölge Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Psikiyatri Bölümü, fatih.2325@hotmail.com

² Uzm. Dr. Sağlık Bilimleri Üniversitesi Erzurum Bölge Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Psikiyatri Bölümü, sertaczengil@hotmail.com

Terapistin hatırlaması gereken en önemli nokta ise Paracelsus'un dediği gibi, "İnsana en iyi ilaç diğer insandır. Bu ilacın en üst derecesi ise sevgidir"(19).

Sonuç

Kanserli hastalarda psikopatoloji insidansı çok yüksektir ve en sık karşılaşılan psikiyatrik sorunlar; depresif mizaçlı uyum bozukluğu, depresif duygudurum veya major depresif bozukluk, organik mental bozukluk, kişilik bozukluğu ve anksiyete bozukluğudur. Kanser hastalarında hekim olarak dikkat edilmesi gereken nokta sadece hastalığı tedavi etmek değil, hastayı tedavi etmek olduğu konusu asla unutulmamalıdır. Aslında özne, hastanın kendisi olmakla birlikte hastaların kendilerine ek olarak, aile üyelerinin ve sağlık ekibinin de psikiyatrik sorunlarla başa çıkma konusunda hastaya desteği önem arz eder. Unutulmalıdır ki kanserle mücadele beynin, ruhun ve bedeninin ortak mücadelesidir.

KAYNAKLAR

1. Guran S. [Prevention from cancer].Gulhane Med J2005;47(4):324-6.
2. Sağlık Bakanlığı(2013). Dünya ve Türkiye'de Kanser. (Erişim tarihi: 26/12/2021 adresi: [https://www.saglik.gov.tr/TR,3278/dunya-ve-turkiyede-kanser-02042012.html%20\(01/01/2013\)](https://www.saglik.gov.tr/TR,3278/dunya-ve-turkiyede-kanser-02042012.html%20(01/01/2013)))
3. Şahin H, Kocamaz D, Yıldırım M. Kanser sürecinde psikolojik sorunlar ve psiko-onkoloji. Zeugma Health Res. 2020;2(3):136-141.
4. Özkan S, Armay Z. Konsültasyon Liyezon Psikiyatrisi ve Psiko-Onkoloji. (Ed. Özkan S.) Psiko-Onkoloji 1. Basım içinde:15-26. İstanbul:Form Reklam Hizmetleri, Novartis Onchology.

5. Tavoli A, Mohagheghi MA, Moztazeri A, et al. Anxiety and depression in patients with gastro-intestinal cancer: does knowledge of cancer diagnosis matter? *BMC Gastroenterol* 2007;7:28.
6. Lederberg MS.(2007) *Psiko-Onkoloji*.(Eds. Bj Sadock, VA Sadock) Kaplan & Sadock's Comprehensive Textbook of Psychiatry, 8th basım içinde:2196-2225. Ankara:Güneş Kitabevi Ltd Şti., Lippincott Williams & Wilkins.
7. Karslıoğlu EH, Özer İ. Kanserle Yaşamın Hayata Olumlu Bir Katkısı Var mı? *Türkiye Klinikleri J Psychiatry-Special Topics* 2014;7(4):64-70.
8. Yavuz AF, Avcı FB. Ruhsal ve etik bakışla kanser hastalarında çocuk sahibi olma hakkı ve Sorumluluğu. Çayköylü A, editör. *Psiko-onkoloji-Kanserli Hastaya Psikososyal Bakış*. 1. Baskı. Ankara: Türkiye Klinikleri; 2021:53-9.
9. Özkan S, Armay Z. Hastalık Algısı ve Kanser. (Ed. Özkan S.) *Psiko-Onkoloji* 1. Basım içinde:59-70. İstanbul:Form Reklam Hizmetleri, Novartis Onchology.
10. Can SS, Korkmaz ŞA. Yaşlı kanserli hastaların genç kanserli hastalara göre psikolojik morbidite ve komorbidite açısından karşılaştırılması. *Türkiye Klinikleri J Psychiatry-Special Topics* 2014;7(4):34-38.
11. Ülger E, Alacacıoğlu A, Gülseren AŞ, ve ark. Kanserde psikososyal sorunlar ve psikososyal onkolojinin önemi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*. 2014; 282: 85-92.
12. Güleç G, Büyükkınacı A. Kanser ve psikiyatrik bozukluklar. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*. 2011;3.2:343.
13. Özkan S, Armay Z. Kansere karşı Gelişen tepkiler ve Uyum Süreci. (Ed. Özkan S.) *Psiko-Onkoloji* 1. Basım içinde:27-42. İstanbul:Form Reklam Hizmetleri, Novartis Onchology.
14. Bağ B. Psiko-onkoloji, Psikososyal Sorunlar ve Ölçüm Yöntemleri. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar-Current Approaches in Psychiatry*. 2012;4(4):449-64.
15. Anuk D, Özkan M, Kızır A, et al. S. The characteristics and risk factors for common psychiatric disorders in patients with cancer seeking help for mental health. *BMC Psychiatry*. 2019 ;3;19(1):269.
16. Özkan S, Armay Z. Kanser ve Psikopatoloji. (Ed. Özkan S.) *Psiko-Onkoloji* 1. Basım içinde:71-114. İstanbul:Form Reklam Hizmetleri, Novartis Onchology.
17. Mehta RD, Roth AJ. Psychiatric considerations in the oncology setting. *CA Cancer J Clin*. 2015 Jul-Aug;65(4):300-14.
18. McFarland DC, Holland JC. The management of psychological issues in oncology. *Clin Adv Hematol Oncol*. 2016;14(12):999-1009.
19. Kırkpınar İ. Terminal Dönem Kanserli Hastada Psikiyatrik Bozuklukların Yönetimi *Türkiye Klinikleri J Psychiatry-Special Topics* 2014;7(4):78-84.
20. Tokgöz G, Yalıt İ, Özdemir S, ve ark. Kanser hastalarında majör depresyon yaygınlığı ve ilişkili etkenler. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*. 2008; 9:59-66.
21. Onitilo AA, Nietert PJ, Egede LE. Effect of depression on all-cause mortality in adults with cancer and differential effects by cancer site. *Gen Hosp Psychiatry*. 2006;28(5):396-402.
22. Kırkpınar İ, Kırkpınar MM. Konsültasyon-liyezon psikiyatrisi ve psiko-onkoloji. Çayköylü A, editör. *Psiko-onkoloji-Kanserli Hastaya Psikososyal Bakış*. 1. Basım. Ankara: Türkiye Klinikleri; 2021:1-8.
23. Chaturvedi SK. Psychiatric oncology: Cancer in mind. *Indian J Psychiatry*. 2012;54(2):111-8.
24. Özkan S, Armay Z. Kanser Hastasının Psikiyatrik ve Psikolojik Tedavisi. (Ed. Özkan S.) *Psiko-Onkoloji* 1. Basım içinde: 153-175. İstanbul:Form Reklam Hizmetleri, Novartis Onchology
25. Yöntemleri Savaş, E.(2020). Kanser Hasta Yakınında Normal Yas Süreci, Çözümlemeyen Yas ve Etkili Yaklaşımlar ile Onkologların Tükenmişlik Yönetimindeki Baş Etme Yöntemleri. *Kıbrıs Türk Psikiyatri ve Psikoloji Dergisi*, 2(2):120-5.